

**Müzik Eğitimi Anabilim Dallarının
Ses Eğitimi Alan Derslerinde Karşılaşılan Sorunlar ve
Müzik Öğretmenliğine Etkileri**

* Doç.Dr.Ayşe Meral Töreyn

Giriş:

Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında, 1998-1999 öğretim yılından beri, YÖK tarafından hazırlanan ortak program uygulanmaktadır. Kuruluşundan bugüne kadar önceki adı müzik eğitimi bölümleri olan, günümüz müzik eğitimi anabilim dallarındaki ses eğitimi alan derslerinde, müzik öğretmeni adaylarına, bugüne kadar çağdaş ses eğitimi teknikleri başarıyla öğretilmiş ve önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Ancak, bugüne kadar yapılan pek çok geliştirme ve iyileştirme çalışmalarına karşın, gerek eğitim-öğretim programları, gerekse işleyiş düzeyinde zaman zaman problemler yaşanmaktadır.

Bu bildirinin amacı, Milli Eğitim Bakanlığı'nın müzik öğretmeni ihtiyacını büyük ölçüde karşılayan, müzik öğretmenliği anabilim dallarındaki, ses eğitimi alan derslerinde (bireysel ses eğitimi, 'anadal ses eğitimi,' 'şan, koro) karşılaşılan sorunları saptayarak, bunların müzik öğretmenliğine etkilerini tartışmak ve sorunlara bilimsel bir ortamda çözüm yolları aramaktır.

Ses eğitimi alan derslerinde yaşanan sorunların büyük çoğunluğu, bu derslerin öğretim programlarının 'tanımsal program' niteliğinde hazırlanmış olmasından

* GÜGEF Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi

kaynaklanmaktadır. Genelde, üniversitelerin lisans ve lisans üstü programlarına bakıldığında, ağırlıklı olarak tanimsal programların yer aldığı görülmektedir. Ancak, müzik eğitimi bölümleri gibi, akademik yapılanma sürecine 1982 yılında başlayan ve mesleki sanat eğitimi veren kurumların ders programlarında, hala tanımlanmamış kavramlar, saptanmamış ilkeler, amaçlar, eğitim ve öğretim yöntemleriyle ölçme-değerlendirme sistemlerinin bulunuyor olması, aynı alanın öğretim elemanları ve kurumları arasında bile, önemli uygulama farklılıklarına neden olmaktadır.

Nitekim, son yıllarda yapılan bilimsel araştırmalarda, olabildiğince soyut olan ses eğitimi alanının bazı kavram ve tanımlarında (eğitim kurumlarının özel amaçları, ilkeler, yöntemler, tanımlar ve içerikler gibi) öteden beri varolan belirsizliklerin açıklığa kavuşturulması gerekliliği ortaya çıkmıştır. (1998, Töreyn, 2001, Köse 2001, Sazak)

Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığınca hala tam olarak saptanamayan ‘müzik öğretmeni nitelikleri’, hemen her bilimsel tartışma ortamının esas konusunu oluşturmaktadır. (1999, Bildiriler) Bu bağlamda, yeni yapılanmayla getirilen, tüm müzik öğretmenliği programının alan, mesleki formasyon ve genel kültür ders ağırlık ve oranlarındaki değişiklikler, yıllardır farklı ağırlıklarla uygulanan pek çok dersin amaç ve içeriklerini de yeniden gözden geçirme zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır.

Ortak program uygulanan müzik öğretmenliği anabilim dalları arasında, aynı derslerin farklı amaç, içerik ve yöntemlerle uygulanıyor olması, müzik öğretmeni yetiştirmede planlanan ortak hedeflerden sapmalara neden olmaktadır. Özellikle ses eğitimi alan derslerinde, ders adlarından başlayan ve amaç, içerik ve öğretim yöntemlerinin nasıl olması gerektiğine kadar devam eden belirsizlikler ve tartışmalar, her ortamda artarak devam etmektedir. Bilim ve sanatın bileşkesi olan müzik ve eğitimindeki bu tartışmalar, bu alana bilimselliğin gerektirdiği akademik, araştırmacı, sorgulayan ve kuşkucu bir bakış getirmesi açısından olumlu gelişmelerdir.

Ancak bu tartışmalar, müzik öğretmeni adaylarına verilen ses eğitimi derslerini ve dolaylı olarak da mesleki yaşantılarını olumsuz yönde etkilemekte, bunun yansımaları ise daha çok ilk ve ortaöğretim yaşı öğrencilerinde, doğal olmayan bir şarkı söyleme biçimi oluşturarak, ciddi ses bozukluklarına neden olmaktadır.

Yıllardır, "şarkı söyleme" hatta, "ses eğitimi" kavramı yerine 'şan' sözcüğünü kullanma alışkanlığından kaynaklanan ve öncelikle yüksek ses üretme kaygısı güden şarkı söyleme biçimi, amacı, düzeyi ve seslendirilen müzik türü dikkate alınmadan uygulandığı için, taklit etkisi uyandırmaktadır. Aynı yanlış söyleme biçimi ne yazık ki korolarda da görülmektedir. Son yıllarda yapılan koro şenlikleri, özellikle çocuk, yeni yetme (adolescence) ve Geleneksel Türk Müziği korolarında koristlerin, birlikte şarkı söylemenin verdiği coşku ve mutluluğu yaşamalarının yanında, niçin ve ne amaçla yaptıklarını bilemedikleri yapay ağız ve yüz hareketlerine dayanan bir, "taklit söyleme biçimi" kazandıklarını göstermiştir.

Ses eğitiminin, öncelikle doğru, "anatomik ve fizyolojik yapıya, dil ve müzik özelliklerine, gerçeğe ve kurallara uygun" ses üretme ve sesin sağlığını koruyarak, etkili "başkaları üzerinde bıraktığı duygusal iz" ve güzel "söyleme biçimindeki uyum ve ölçülebilir davranışlardaki denge" söylemeye ilişkin davranışların kazandırıldığı bir özel alan eğitimi olduğu unutulmamalıdır.

Oysa, şan sözcüğü anlamındaki; "ses dayanıklılık ve sağlamlık kazandırmak, ses müziği sanatı, tekniği, sanatsal ve teknik sesler bütünü" kavramlarından dolayı, daha yüksek düzeyde sanat eserlerinin seslendirilebilmesine yönelik, sese yüksek "başarım gücü" performans kazandıran, ileri düzey bir ses eğitimidir. Şan eğitiminde; sesin tüm artistik yeteneklerini gösteren ustalıkta, yüksek volümde ve özellikle opera aryaalarını seslendirebilecek teknik dayanıklılığa sahip ses üretmek amaçlanır.

Türk müzik eğitiminde yıllardır ses eğitimi kavramı, "şan" sözcüğü ile ifade edilmiş, genel müzik eğitimindeki şarkı söyleme eğitiminden, geleneksel Türk müziği şarkı ve türkülerinin söylenmesine kadar her tür ses eğitimi, şan olarak adlandırılmıştır. Oysa, ses eğitimi bir alan eğitimidir. İçinde, konuşma, şarkı söyleme, şan ve koro eğitimlerini barındırır. Ses eğitimi türleri, müzik türüne, eğitimi alacak bireylerin ses gelişimlerine, eğitimin verildiği müzik eğitimi türü ve amacına uygun olarak belirlenip uygulanmalıdır.

Ses eğitiminde, bazı kavramların, amaçların ve yöntemlerin, günümüz müzik öğretmeni modeline uygun olarak yeterince açıklığa kavuşmadığı ve/veya yerli yerinde

kullanılmadığı düşünüldüğünde,ses eğitimi alan derslerinde yaşanan sorunların nedenleri açıkça ortaya çıkmaktadır.

Bütün bu bilgiler doğrultusunda bildiride, öncelikle ses eğitimi alan derslerinin tanımları yapılmış, sonra bu derslerde karşılaşılan sorunlar; uygulanmakta olan YÖK programından kaynaklanan,öğretim elemanlarının nicelik ve niteliklerinden kaynaklanan ve öğrencilerin hazır bululunuşluk düzeylerinden kaynaklanan sorunlar olarak ayrı ayrı ele alınmış ve tüm sorunların müzik öğretmenliği mesleğine etkileri belirtilmiştir.

1.Ses Eğitimi Alan Dersleri

1.1.Ses eğitimi tanımı:

Ses eğitimi kavramı; bireylere konuşma ve/veya şarkı söylemede seslerini doğru,etkili ve güzel kullanabilmeleri için gereken davranışların kazandırıldığı ve içinde konuşma,şarkı söyleme, şan ve toplu ses eğitimi gibi alt ses eğitimi basamaklarını barındıran, disiplinler arası bir özel alan eğitimidir.Tanımda belirtildiği gibi,ses eğitimi bir alanın genel adıdır. Öncelikle sesi doğru,etkili ve güzel kullanmaya ilişkin davranışlar kazandırmayı ve ses sağlığını korumayı amaçlar.

Ses eğitimi, her tür müzik eğitimi ve her düzeydeki eğitim basamağında uygulanır ve konuşma eğitimi, şarkı söyleme eğitimi, şan eğitimi ve koro eğitimi gibi ses eğitimi türlerini kapsar.Müzik eğitiminin de içeriksel açıdan genel kapsamında bulunur.

Ses eğitimi alan derslerindeki genel amaç; müzik öğretmeni adayına sesini, konuşmada ve şarkı söylemede en doğru, en etkili ve en güzel kullanmaya ilişkin davranışlar kazandırılırken, sesinin sağlığını korumayı da öğretmektir.Bu amaçla,bireysel ses eğitiminde tek başına söylenen her tür şarkının doğru,etkili ve güzel söylenmesi,toplu ses eğitiminde ise,aynı veya değişik ses gruplarından oluşan bireylere tek veya çok sesli koro eserlerini doğru ses üreterek etkili,güzel ve uyumlu bir ses bütünlüğü oluşturarak söylenmesine ilişkin davranışlar kazandırılması hedeflenmektedir.

İnsan sesinin oluşumu,doğru kullanımı ve korunması her tür şarkı söylenirken aynı temel davranışları gerektirir.Bunlar;ses tellerinin hareketini sağlayan,yani sese enerjisini veren soluğu doğru alıp vermek,sesi rezonatör bölgelerden geçirerek tını

zenginliği kazandırmak,ağız ve artikülasyon bölgelerini doğru kullanarak bütün tonlarda aynı kalitede ses üretmeye ve doğru artikülasyon oluşturmaya özen göstermek,bunun için de ağız ve dil boşluğunu en uygun pozisyonda kullanarak ses üretmektir.

1.2.Ses eğitimi türleri:

Ses eğitimi; verilen eğitim kurumunun amaçlarına, yönelik olduğu müzik türlerine ve seslendirilecek olan şarkıların tür ve dönem özelliklerine göre; şarkı söyleme, şan, koro ve konuşma eğitimleri olmak üzere adlandırılırlar.

1.2.1.Şarkı söyleme eğitimi:

Ses eğitiminin içinde,şarkı öğretimini içine alan, bireylere ses eğitiminin gereklerine uygun olarak doğru, güzel ve etkili şarkı söylemeyle ilgili davranışların kazandırıldığı ve özellikle genel ve özengen müzik eğitimi kapsamında uygulanan bir ses eğitimi türüdür.

Her yaş düzeyinde, her tür şarkıyı doğru ses oluşturarak etkili ve güzel söyletme amacı taşır. Başlangıç düzeyindeki temel ses eğitimidir. Ses eğitiminin temel davranışları olan, nefes kullanmada doğruluk, (nefese dayalı, enerjisini nefesten alan) ses üretmede doğruluk (anatomik ve fizyolojik yapıya uygun), artikülasyonda doğruluk (şarkıda kullanılan dilin özellikleri ve kurallarına uygun) ve müzik yapmada doğruluk(müzik kurallarına uygun) şarkı söyleme eğitiminin amaç ve içeriğini oluşturur.

1.2.2.Şan eğitimi:

Aslı Fransızca ‘chant’olan bu kelime;’’dayanıklılık ve sağlamlık kazandırmak için sesi işlemek, yetiştirmek,sesle ilgili dayanıklılık sanatı,ses müziği sanatı,teknik ve insan sesiyle oluşturulan müziksel ve teknik sesler bütünü’’ olarak tanımlanmakta(1972,Petit Laorusse)ve dilimizde farklı anlam yüklenerek,her tür ses eğitimi için ayırt edilmeden kullanılmaktadır.

Oysa, tanımda bulunan özellikle’’sesle ilgili dayanıklılık sanatı’’ ve’’müziksel ve teknik sesler bütünü’’ifadeleri, bu ses eğitimi türünün doğru ve uygun yerde kullanılmasını gerektirmektedir. Aksi halde, amacına ve anlamına uygun olmadan, bilinçsizce kullanılan şan eğitimi yöntemleri, sanatsal ses üretme kaygılarına neden

olmakta ve özellikle genel müzik eğitimi düzeyindeki şarkı söyleme ve koro eğitimlerine olumsuz etki yaparak, öğrencilerin seslerini kapasitelerinin üzerinde kullanmaya zorlamakta ve ses rahatsızlıklarına yol açmaktadır.

Türkiye’de mesleki anlamda çeşitli okullarda okutulan ses eğitimi derslerinin, edinilen kaynaklara göre önceleri 1916’Daarülelhan’da ses bilgisi ,1923 yılında musiki kıraatı adıyla okutulduğu,daha sonra da 14 Mart 1924 tarihinde çıkarılan 439 sayılı yasa ile Türkiye Cumhuriyet’inin ilk resmi okulu olarak Ankara’da kurulan Musiki Muallim Mektebi’nde musiki kıraatı ve vokal adıyla okutulduğu bilinmektedir.(1981, Altunya) Bu dersleri,önceleri yurtdışından getirilen şan öğretmenleri,daha sonra da zaman içinde konservatuvarlardan yetişen şan öğretmenleri ve opera sanatçıları vermiştir.Müzik eğitimi anabilim dallarının ses eğitimi deslerinde o zamanki uygulamaların sonucu olarak bugün,şan eğitimi ve opera söyleme biçimi,hala etkisini göstermektedir.

1.2.3.Koro(toplu ses)eğitimi:

Kelime anlamı (chorus)’tek ya da çok sesli yazılmış bir müzik yapıtını seslendirmek için bir araya gelen topluluk, böyle bir topluluğun söylediği söz ya da şarkı,seslendirdiği müzik’’(1996,Sözer) olan koro eğitimi,ses eğitimi alanı içinde yer alır.Temelde ses eğitiminde esas olan doğru ses üretme ve doğru kullanmaya ilişkin davranışları amaçlar.Ancak toplu olarak seslendirilen eserlerin, uyumlu tınılarda söylenmesi esastır.

Farklı ses özelliklerine sahip bireylerin biraraya gelerek, koro için bestelenmiş tek ya da çok sesli eserleri, kaynaşık ve uyumlu bir ses bütünlüğü oluşturarak seslendirmesine ilişkin ortak davranışlar kazandırılması,bu ses eğitimi türünün en temel amacıdır.Bu ortak davranışlar,tüm ses eğitimi türlerinde olduğu gibi,doğru solunum ve buna bağlı doğru ses oluşturarak,sesi ortak bir tınıda kaynaştırmak, doğru ve ortak bir artikülasyon oluşturmak ve eseri müziksel doğrulukta seslendirmektir.

Çok sesli koro eğitiminde, bestecinin duyurmak istediği armonik zenginliği ortaya çıkarmak için seslerin oluşturacağı ortak tınıyı bulmak, önem taşımaktadır. Ortak tını ise, doğru ses eğitimi ve buna bağlı doğru artikülasyon ile kazandırılır.

Müzik eğitimi anabilim dallarındaki koro dersleri, yeni yapılanmaya göre üçüncü dönemden başlayarak üç yıl/haftada üç saat okutulacak biçimde programlanmıştır. Müzik öğretmeni için, ilk ve orta eğitim kurumlarında, her sınıfın bir koro ve her müzik dersinin de bir şarkı söyleme eğitimi olduğu düşünüldüğünde,müzik eğitimcisi yetiştirilmesinde, ses eğitimi alan derslerinin ve bu bağlamda da koro derslerinin önemi açıkca ortaya çıkmaktadır.

Koro derslerinde, yıllardır uygulanan ilke,amaç,yöntem ve içeriklerin,yeni yapılanmada hedeflenen müzik öğretmeni modeline uygun olarak tekrar gözden geçirilmesi gerekmektedir.Toplu ses eğitimi temeli ile başlayan,özellikle doğru ses üreterek birlikte şarkı söylemeyi amaçlayan bir yaklaşımla,hizmet edeceği ilk ve orta öğretim yaşı ses özelliklerini ve sorunlarını bilen ve buna uygun koro dağarcığı oluşturabilecek donanıma sahip müzik öğretmeni yetiştirmek,ana hedef olmalıdır.

1.2.4.Konuşma eğitimi:

Ses eğitimi içinde yer alan ve bireye sesini konuşurken doğru,etkili ve güzel kullanmayı amaçlayan,doğru artikülasyon ve doğru diksiyon alışkanlığı kazandırmaya yönelik bir ses eğitimi türüdür.Daha çok,mesleğini konuşarak yürüten ve önemli konuşma bozuklukları olan bireylere uygulanır.

Müzik eğitimi anabilim dallarında,daha önceki programlarda diksiyon dersleri bir dönemlik de olsa okutulmakta iken, yeni programda kaldırılmış olması,müzik öğretmenliğinde konuşma eğitiminin önemi ve gerekliliği açısından büyük bir kayıptır.Ses eğitimi alan derslerinden olan konuşma eğitiminin önemi,şarkı söyleme eğitimindeki dilin doğru artiküle edilmesi zorunluluğunu beraberinde getirmektedir.

Türkiye Türkçesinde,günlük yazı ve konuşma dilinde karşılaşılan sorunların temelinde dilimizi özenli ve doğru kullanmamak yatmaktadır.Her türdeki Türkçe şarkıların sözlerine özen göstererek doğru artikülasyonla oluşturulması,dilde kalıcı bozukluklara neden olan hatalı konuşmayı da engeller.

II.Ses Eğitimi Alan Derslerinde Karşılaşılan Sorunlar

2.1.Uygulanmakta olan YÖK programından kaynaklanan sorunlar

Müzik eğitimi anabilim dallarında, "bireysel ses eğitimi" adıyla haftada iki saat ve yalnız ilk iki dönem okutulmak üzere ders konulmuştur. Önceki programlarda haftada bir saat ve dört dönem olarak okutulan bu dersin süresi,yeni uygulamayla artırılmış görünse de,iki dönemde bitiyor olması,ses eğitimi gibi süreç boyutunun çok önemli olduğu bu alanın eğitiminde olumsuz bir koşul olarak görülmektedir.

Ayrıca, bu derse ilişkin ders tanımlarının, amaçlarının ve içeriklerinin açıkça belirtilmemiş olması, yukarıda açıklandığı gibi, kurumlar ve öğretim elemanları arasında farklı uygulamalara neden olmaktadır.Bu durum da, amaçlanan müzik öğretmeni modelinde farklı sonuçlar alınmasına yol açmaktadır.

Öte yandan, yeni yapılanmada belirtilen ders ağırlıklarındaki oran değişiklikleri, bireysel ses eğitimi ders amaç, içerik ve yöntemlerini gözden geçirme zorunluluğu getirmiştir.Ses eğitimi alan derslerinde,yetiştirilen müzik öğretmeni adayında, hitap edeceği yaş grubunun ses özelliklerine uygun ses eğitimi tür ve yöntemlerini bilen ve o okulun amaçlarına uygun olarak uygulayabilme becerisine sahip müzik öğretmeni modeli hedeflenmelidir.

2.2.Öğretim elemanlarının nicelik ve niteliğinden kaynaklanan sorunlar:

Türkiye'de sanat ve müziğin her alanında olduğu gibi, ses eğitimi alanında da bugüne kadar çok önemli çalışmalar yapılmıştır. Bunun en güzel örneği,Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan,ilk örgün mesleki müzik eğitimi kurumu olan Musiki Muallim Mektebindeki ses eğitimi derslerinde, gelişmiş ülkelerdeki ses eğitimi tekniklerinin Türk müzik öğretmeni adaylarına öğretilmesiyle verilmiştir.

Ses eğitimi dersleri o dönemde, yurt dışından getirilen şan eğitimcileri ve opera sanatçıları tarafından verilmekteydi.Sonraları ise bu alanda,konservatuvar ve müzik eğitimi bölümlerini bitiren ses eğitimcileri görev almışlardır.

Günümüz müzik eğitimi anabilim dallarında, ses eğitimi alan dersleri,özellikle aynı kurumlarda eğitimini tamamlayan,alanında yetkin ve akademik gelişmeye uygun öğretim elemanları tarafından verilmektedir.

Yapılan araştırmalar,ses eğitimi öğretim elemanlarının,müzik öğretmeni yetiştirmeye yönelik olan ses eğitimindeki amaç,yöntem ve içerikler konusunda ortak görüşe sahip olmadıklarını göstermektedir.(1998 Töreyn,2001,Sazak)Bu durumun,söz konusu öğretim elemanlarının yetiştiği kurum ve amaç farklılıklarından kaynaklandığı düşünülmektedir..

Bildirinin giriş bölümünde değinildiği gibi, ortak program uygulanan müzik eğitimi anabilim dallarında aynı adlı dersler, müzik öğretmeni adaylarını, öğretim elemanlarının yetiştiriliş amaç ve yöntemlerine göre farklı amaçlara ve farklı sonuçlara ulaştırmaktadır.Bu da, ses eğitimi alan dersleri öğretim elemanlarının nitelikleri hakkında,istenmeyen kuşkular ve tartışmalar yaratmaktadır.

Öte taraftan, yeni açılan üniversitelerdeki müzik eğitimi anabilim dallarında ses eğitimi alan derslerinin, ya alan dışından bir öğretim elemanına,ya da henüz yeni mezun olmuş ve yeterli deneyim ve bilgiyi kazanamamış genç eğitimcilere bırakılması,bir’’özel alan eğitimi’’ olan ses eğitimi derslerindeki ‘‘nicelik sorununu’’ gündeme getirmektedir.Kuruluşu yıllar öncesine dayanan bazı müzik eğitimi anabilim dallarında bile yeterli sayıda ses eğitimcisi bulunamazken,yeni açılan fakültelerdeki anabilim dallarına,yetişmiş öğretim elemanı bulmak neredeyse olanaksız hale gelmektedir.

Ses eğitimi alanında yeterli nitelik ve nicelikte öğretim elemanları,lisans üstü eğitimini tamamlamasına olanak sağlanan araştırma görevlerinin sayılarının artırılmasıyla kazanılır.Bu bakımdan özellikle yeni açılan anabilim dallarında,tüm alanlarla birlikte ses eğitimi alanında lisans üstü eğitimleri tamamlatılmak üzere ses eğitimcileri yetiştirilmelidir.

2.3.Ses eğitimi dersini alan öğrencilerin ses varlıklarından kaynaklanan sorunlar

Müzik öğretmenliği anabilim dallarındaki öğrenci kaynaklarının büyük bir bölümünü, son yıllarda Anadolu Güzel Sanatlar lisesi mezunu öğrenciler oluşturmaktadır.Müzik öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerde karşılaşılan ses sorunlarının büyük bir kısmı,mutasyon döneminde seslerini yanlış ve sürekli kullanmalarından kaynaklanmaktadır.Köse,(2001) araştırmasında AGSL öğrencilerinin ses analizlerinde,ölçüt olarak kabul edilen değerlere uygun yoğunlukta ses üretmediklerini ve belli bir tınıda sabit tutamadıkları sonucuna ulaştığını, bu durumun bireysel ses olgunlukları gözlemlenmeden yapılan ses çalışmalarından kaynaklandığını belirtmektedir.

Ayrıca,ses gelişimini tamamlamamış öğrencilere,düzeylelerinin üzerinde ses eğitimi gerektiren eserlerden oluşan koro dağarcıkları oluşturmak, bu öğrencilerdeki ses sağlıklarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Müzik eğitimine erken yaşlarda başlamanın gerekliliği,bilinen bir gerçektir.Ancak Anadolu Güzel Sanatlar liseleri gibi,sesin gelişme dönemine rastlayan bir eğitim sürecinde, koro ve solfej derslerinin,sesi zorlamadan ve öncelikle doğru ses üretmeye yönelik olarak yapılmasına özen gösterilmelidir.

Bunların dışında,müzik öğretmenliği anabilim dallarındaki öğrencilerin seslerinde karşılaşılan sorunlar,yanlış nefes ve yanlış ses üretme,yanlış artikülasyon ve geldiği çevrede edindiği kültürel alışkanlıklardan kaynaklanmaktadır.

III.Tüm Bu Sorunların Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yansımaları

Yukarıda ana başlıklar halinde saptanmaya çalışılan,müzik öğretmenliği anabilim dallarının ses eğitimi alan derslerinde karşılaşılan sorunlar özetlenecek olursa;

Uygulanmakta olan YÖK programından kaynaklanan sorunlar;

*Bireysel ses eğitimi adıyla verilen dersin,tüm müzik öğretmenliği programı içindeki toplam süresi,yıl ve haftalık ders saati olarak yeterli ve uygun değildir.

*Söz konusu derse ilişkin tanımların,amaçların ve içeriklerin açıkça belirtilmemiş olması,aynı programı uygulayan öğretim elemanları ve kurumlar arasında farklı sonuçlar alınmasına neden olmaktadır.

*Yeni yapılanmada belirtilen ders ağırlıklarındaki oran değişiklikleri, ses eğitimi alan derslerindeki amaç,içerik ve yöntemlerin,hedeflenen müzik öğretmeni modeline uygun olarak değiştirilmesini gerekli kılmıştır.

Öğretim elemanlarının nicelik ve niteliklerinden kaynaklanan sorunlar;

*Ses eğitimi alan dersleri veren öğretim elemanları arasında yapılan çeşitli bilimsel araştırmalarda,müzik öğretmeni yetiştirmeye yönelik olan ses eğitimi alan derslerinin,amaç,yöntem ve içerikleri konusunda ortak ve kesin bir görüşe sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır.(1998,Töreyn,2001,Sazak)

*Bu durum,müzik öğretmeni yetiştirme programlarının ses eğitimi alan derslerinde bazı kavram ve amaçlarda belirsizlikler olduğunu göstermekte ve öğretim elemanları arasında eşgüdüm içinde çalışılması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

*Özellikle,yeni açılan müzik öğretmenliği anabilim dallarında, ses eğitimi alan derslerinde öğretim elemanı eksikliğinden kaynaklanan önemli sorunlar yaşanmaktadır.

Ses eğitimi dersini alan öğrencilerin ses varlıklarından kaynaklanan sorunlar;

*Müzik öğretmenliği anabilim dallarında okuyan öğrencilerde,orta öğretim yıllarından beraberlerinde getirdikleri ses sorunları vardır.Bu sorunların büyük kısmı,özellikle AGSL öğrencilerinin,seslerini mutasyon döneminde sürekli ve yanlış kullanmalarından kaynaklandığı yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır.(2001,Köse)

*Buna neden de,söz konusu okullardaki koro ve solfej derslerinin,doğru ses eğitimi dikkate alınmadan yapılmış olmasıdır.

IV.Sonuç ve Öneriler

Müzik eğitimi anabilim dallarındaki ses eğitimi alan derslerinde karşılaşılan sorunların,müzik öğretmenliğine olumsuz etkileri olmaktadır. Bu bakımdan yukarıda

saptanan sorunlar,alanda görev yapan ses eğitimcilerinin ortak çalışmalarıyla çözümlenmelidir.

Ses eğitimi alan derslerinde karşılaşılan sorunların çözümü,yetiştirilen müzik öğretmeninin mesleki yaşantısını da olumlu yönde etkileyecektir Müzik öğretmeni adayı,mesleğini yaparken öncelikle sesinden yararlanacaktır.Sözkonusu derslere bu bilinçle yaklaşırsa, ses eğitimi alanının tüm derslerinde,olabildiğince bilgilenmiş ve sesiyle ilgili tüm etkinliklerde öğrendiklerini davranış değişiklikleri olarak yaşantısına geçirmiş olacaktır.

Bu bağlamda öncelikli olarak,ses eğitimi öğretim elemanlarının,alan derslerinde var olan bazı belirsizlikleri tesbit ederek,ortak ders tanımları,amaçlar,ilkeler,öğretim yöntemleri ve ölçme-değerlendirme yöntemlerini kapsayan,bir ses eğitimi alan dersleri programı oluşturmak gerekmektedir.

Doğru ve yeterli bir ses eğitimi alan müzik öğretmeni,kendi sesini doğru kullanıp,öğrencilerine iyi örnek olurken,öğrencilerinin ses sağlıklarını da korumuş olacaktır.Bu bakımdan ses eğitimi alan derslerindeki her derin amaçlarını ve ses eğitimi yöntemlerini çok iyi kavramış olması gerekmektedir.

Müzik öğretmenliği anabilim dallarının ses eğitimi alan derslerindeki öğretim elemanı nitelik ve niceliklerinden kaynaklanan sorunların çözümü ise,söz konusu alanın amaçlarını,yöntemlerini ve içeriklerini iyi bilerek uygulayan araştırma görevlilerinin,lisans üstü eğitimlerinin,ortak programlarda tamamlanmasıyla yetiştirilmesi şeklinde çözümlenmelidir.

Öğrencilerin ses varlıklarından kaynaklanan sorunlar,orta öğretim kurumları ve AGSL'nin ders programlarında ve öğretmen atamalarında yapılacak köklü değişikliklerle çözümlenmelidir.Koro ve solfej derslerine,ses eğitimini iyi bilen, doğru ses üretme yöntemini uygulayan ve gösterebilen öğretmenlerin atanması,özellikle koro dağarcığının,ses gelişim ve eğitim düzeylerine uygun eserlerden oluşturulmasına özen gösterilmesi,sorunu büyük ölçüde çözümlenecektir.

KAYNAKLAR

ALTUNYA, N., Gazi Eğitim Enstitüsü Programlarının Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Y.Lisans Tezi, 1981, AÜEF

KÖSE, H. S., Müzik Öğretmenliği ABD 1. Sınıf Öğrencilerinin Ses Özelliklerine Ait Sorunların,Öğrenci Kaynakları Düzleminde İncelenmesi s.47, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2001, GÜFBE

SAZAK, N., Ses Eğitimi Tekniklerinin Artikülasyon Mekanığına ve Türkçe Fonetige Uygunluğunun İncelenmesi s.79, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2001,GÜFBE.

SÖZER, V., Müzik Ansiklopedisi, s.406, İstanbul, 1996, Remzi Kitabevi
6. İstanbul Türk Müzik Günleri,Türk Müziğı ve Onun Temel Ögesi’’Müzik Öğretmeni Sempozyum Bildirileri

PETİT LAROUSSE En Couleurs, s.344, Paris 1972

TÖREYİN, A.Meral, Türkiye Türkçesi Dil Bilgisi Yapısının,Şan Eğitimi Amaç,İlke ve Teknikleri Açısından İncelenmesi,Yayınlanmamış Doktora Tezi,s.9,11, 1998, GÜFBE.